

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 • 50 • 2009

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

НАЧЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 15099/04)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

5 ноември 2009 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

05/02/2010

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото Начев срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),

Райт Марусте (Rait Maruste),

Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердиек (Claudia Westerdiek), *секретар на*

Отделението,

след обсъждане в закрито заседание на 13 октомври 2009 г.,

се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба № 15099/04 срещу Република България, подадена на 20 април 2004 г. пред Съда на основание чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „Конвенцията“) от българския гражданин г-н Смилян Иванов Начев (наричан по-нататък „жалбоподател“).

2. Жалбоподателят се представлява от адвокат И. Иванов, практикуващ в София. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент – г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

3. На 9 юли 2008 г. председателят на Пето отделение решава да съобщи на Правителството оплакването по член 6 относно продължителността на производството. В съответствие с член 29 § 1 от Конвенцията също така е решено жалбата да се разгледа по същество едновременно с разглеждането на нейната допустимост.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО СЛУЧАЯ**

4. Жалбоподателят е роден през 1947 г. и живее в Горна Крушица, община Струмяни.

5. През юли 1990 г. жалбоподателят купува около 760 овце от кооператив в неговото село и създава дружество за отглеждане на

добитък. На 5 август 1991 г., като приемат, че продажбата не е трябвало да се осъществи, деветнадесет селяни, членове на кооператива, си присвояват овцете и ги разпределят помежду си.

6. На 17 септември 1992 г. участниците са подведени под отговорност за самоуправство. На 24 април 1993 г. жалбоподателят е конституиран като граждански ищец в наказателното производство. На 7 април 1994 г. районният съд в Сандански прекратява производството и връща делото на прокуратурата за преквалифициране на обвиненията.

7. На 12 юли 1995 г. петнадесет от въпросните лица са подведени под отговорност за кражба. На 20 ноември 1996 г. жалбоподателят отново подава искова молба. На 23 септември 1997 г. районният съд връща делото на прокуратурата за изменение на обвинителния акт. С постановление от 9 декември 1997 г. районният прокурор указва производството да бъде прекратено поради погасяване по давност. След като жалбоподателят обжалва, постановлението е потвърдено от окръжния прокурор на 6 януари 1998 г., а след това и от апелативния прокурор на 16 септември 1998 г. На неуточнена дата през 2003 г. жалбоподателят оспорва постановлението на апелативния прокурор пред прокуратурата към Върховния касационен съд. На 9 юни 2003 г. последната потвърждава прекратяването.

8. На 13 октомври 1998 г. жалбоподателят подава иск за обезщетение от неоснователно обогатяване пред районния съд във връзка със събитията от 5 август 1990 г. Лицата, срещу които са образувани наказателните производства, са конституирани като ответници.

9. С решение от 24 юни 2002 г. районният съд отхвърля иска на жалбоподателя. Последният обжалва. С решение от 20 януари 2004 г. окръжният съд потвърждава решението на първоинстанционния съд, констатирайки по-специално, че жалбоподателят не е представил доказателства, позволяващи да се установи отговорността на съответните лица.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

10. Съгласно член 182, алинея 1, буква „д“ от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) от 1952 г., когато граждански съд разглежда гражданско дело, той трябва да спре производството, ако се разкрият се разкрият престъпни обстоятелства, от установяването на които зависи изходът на гражданския спор.

11. Член 60, алинея 1 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г., в редакцията му към момента на събитията, предвижда че пострадалият може да подаде граждански иск в рамките на наказателното производство. Съгласно алинея 2 от същия член,

граждански иск не може да се предяви в съдебното производство, когато е предявен по реда на ГПК. Също така, когато наказателното производство е прекратено, пострадалият може да предяви иска си за обезщетение пред гражданските съдилища.

ПРАВОТО

I. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

12. Жалбоподателят твърди, че общата продължителност на производствата, в които властите са разглеждали гражданския му иск, е в нарушение на изискването за „разумен срок“, предвидено от член 6 § 1 от Конвенцията, който в откосимата си към случая част гласи следното:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения (...) има право на (...) гледане на неговото дело в разумен срок, от (...) съд (...)”

13. Правителството оспорва тази теза.

А. Допустимост

14. Съдът констатира, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва, от друга страна, че то не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

15. По отношение на периода, който трябва да се разгледа, страните изтъкват, че исквете за обезщетение за вреди на жалбоподателя не е можело да бъдат разгледани по същество, докато не приключи наказателното производство. Съдът отбелязва също така, че съгласно вътрешното право, действащо към съответния момент, жалбоподателят е разполагал с две възможности да бъде разгледан гражданският му иск: или да подаде граждански иск в рамките на наказателното производство, или да заведе гражданско дело, което е щяло да бъде спрян, за да се изчака изхода от наказателното производство (вж. параграфи 10 и 11).

16. В случая жалбоподателят първо е завел граждански иск в рамките на наказателното производство и когато същото е било прекратено, той след това е завел гражданско дело със същия предмет

(вж. параграфи 6 – 9). Става дума за спор между едни и същи страни, по повод едни и същи факти и на едно и също основание. Прехвърлянето на спора от наказателния съд в гражданския е било наложено на жалбоподателя, доколкото той не е имал на разположение друго средство за защита след края на наказателното производство (вж. параграф 11).

17. При тези обстоятелства Съдът счита – което се споделя и от двете страни, – че датата на подаване на гражданския иск, а именно 24 април 1993 г., е началната точка на периода, който трябва да бъде разгледан с оглед на член 6. Този период приключва на датата на последното окончателно решение в рамките на гражданското производство, а именно на 20 януари 2004 г.

18. Следователно общата продължителност на разглеждане на гражданския иск от националните съдилища е около десет години и девет месеца. По време на този период наказателното производство е останало висящо на стадий предварително производство и е завършило с постановление за прекратяване на прокуратурата, след което гражданският иск е бил разгледан от две съдебни инстанции (вж. параграфи 6 – 9).

19. Съдът припомня, че разумният характер на продължителността на производството се преценява съобразно обстоятелствата по случая и с оглед критериите, установени в практиката на Съда, а именно: сложността на делото, поведението на жалбоподателя и това на компетентните власти, както и правния интерес на заинтересованите лица в спора (вж., наред с с други източници, *Фридлиндер срещу Франция (Frydlender c. France)* [ГК], № 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

20. Съдът многократно е разглеждал дела, повдигащи въпроси, подобни на тези по настоящото дело, и е констатирал нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията (вж. *Фридлиндер*, горесцитирано).

21. След като разгледа всички представени му материали и като взе по-конкретно предвид прекомерната обща продължителност на производството, съществените периоди на бездействие от страна на властите, както и обстоятелството, че делото не се е отличавало с особена сложност (вж. параграфи 5 – 9), Съдът счита, че Правителството не е изложило никакъв факт или аргумент, който би могъл да убеди Съда да стигне до различно заключение в настоящия случай. Предвид практиката си по този въпрос Съдът намира, че в случая продължителността на спорното производство е прекомерна и не отговаря на изискването за „разумен срок“.

Следователно е налице нарушение на член 6 § 1.

II. ОТНОСНО ДРУГИТЕ ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ

22. С оглед на член 6 от Конвенцията жалбоподателят се оплаква от изхода на наказателното производство. На базата на същата разпоредба той твърди, че решенията на гражданските съдилища са били необосновани в констатацията си, че той не е представил доказателства. Всъщност той трудно би могъл да представи свидетелски показания десет години след спорните събития, при положение, че продължителността на производството се дължи на причинени от властите забавяния в процедурите.

23. Що се отнася до тази част на жалбата, предвид цялата документация, с която разполага, и доколкото е компетентен за разгледа направените твърдения, Съдът не открива никакво нарушение на правата и свободите гарантирани от Конвенцията или Протоколите към нея. Следователно тези оплаквания са явно необосновани и трябва да бъдат отхвърлени съгласно член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

24. Съгласно чл.41 от Конвенцията,

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

A. Вреди

25. Жалбоподателят претендира за справедливо удовлетворение за понесените от него имуществени и неимуществени вреди и предоставя на Съда да определи неговия размер. По отношение на имуществените вреди той уточнява, че тъй като съдилищата са отхвърлили гражданския му иск, той е понесъл значителни вреди от загубата на добитък, както поради направените разходи за създаване на дружеството му, така и от пропуснати ползи.

26. Правителството оспорва претенцията.

27. Съдът отбелязва, че претенциите на жалбоподателя за имуществени вреди, понесени от загубата на добитък, разходите за дружеството и пропуснатите ползи, не са свързани с нарушението на член 6 относно прекомерната продължителност на производството и ги отхвърля.

28. От друга страна, Съдът счита, че продължителността на производствата, в които властите са разгледали гражданския му иск за обезщетение отвъд „разумния срок”, е причинила на жалбоподателя неимуществена вреда, оправдаваща присъждането на обезщетение.

Произнасяйки се по справедливост, той определя 4 000 евро на това основание.

Б. Разноски

29. Жалбоподателят претендира също така за възстановяване на разноските, направени пред вътрешните съдилища. Той представя в подкрепа на искането си разписка за внесена държавна такса в размер на 84 000 стари лева (BGL) (около 84 нови български лева (BGN) или 43 EUR), две фактури за разходи за адвокат на стойност 26 000 BGL (около 26 BGN или 13 EUR) и друга на стойност 100 BGN (около 51 EUR).

Жалбоподателят претендира освен това за възстановяване на разноските, направени в хода на производството пред Съда. В подкрепа на тази си претенция – в срока, определен за представяне на искания за справедливо обезщетение – той представя фактура за разходи за превод на стойност 111 BGN или около 57 EUR.

30. Правителството оспорва тези претенции.

31. Съгласно практиката на Съда всеки жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказал, че те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. Що се отнася до претенцията за разноски, направени в рамките на националните производства, Съдът намира, че продължителността на тези производства не е причинила за жалбоподателя допълнителни разходи извън тези, които обикновено се правят. Следователно тази част от иска трябва да бъде отхвърлена.

Относно претенцията за възстановяване на направените по настоящото производство разноски, следва да се отбележи, че същите не са установени с представяне на съответни разходооправдателни документи в указания от Съда срок, с изключение на разходите за превод, установени в размер на 57 EUR, която сума Съдът присъжда на жалбоподателя.

32. Следователно, като има предвид документите, с които разполага, и горепосочените критерии, Съдът присъжда на жалбоподателя сумата от 57 EUR за разноски.

В. Лихва за забава

33. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се основава на лихвения процент по пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка, към който следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима по отношение на оплакването от прекомерната продължителност на разглеждане на гражданския иск на жалбоподателя от властите и за недопустима в останалата ѝ част;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
3. *Постановява*
 - а) ответната държава да заплати на жалбоподателя в рамките на три месеца от датата, на която решението влезе в сила в съответствие с член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които да бъдат обхванати в български лева по курса, приложим към датата на плащането им:
 - i. 4 000 EUR (четири хиляди евро) плюс всички данъци, които могат да бъдат наложени, за неимуществени вреди;
 - ii. 57 EUR (петдесет и седем евро) плюс всички данъци, които могат да бъдат наложени на жалбоподателя, за разноски;
 - б) от датата на изтичане на гореспоменатия срок до изплащането се дължи проста лихва върху горепосочената сума в размер, равен на ставката на пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка по време на просрочения период, плюс три процентни пункта;
4. *Отхвърля* останалата част от претенцията за справедливо обезщетение.

Изготвено на френски език и оповестено в писмен вид на 5 ноември 2009 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Съдебен секретар

Пеер Лоренцен
Председател